**LIETUVOS RESPUBLIKOS**

**IR**

**SĄJUNGININKŲ PAJĖGŲ EUROPOJE VYRIAUSIOSIOS VADAVIETĖS**

**IR**

**SĄJUNGININKŲ PAJĖGŲ TRANSFORMACIJOS VADO VYRIAUSIOSIOS VADAVIETĖS**

**SUSITARIMAS,**

**KURIUO PAPILDOMAS PARYŽIAUS PROTOKOLAS**

1 straipsnis. Apibrėžtys
2 straipsnis. Bendrosios nuostatos
3 straipsnis. Nuolatinė Sąjungininkų vadavietės vieta ir jos pakeitimas
4 straipsnis. Įrenginiai
5 straipsnis. Patalpų neliečiamumas
6 straipsnis. Sąjungininkų vadavietės imunitetas
7 straipsnis. Aukšto rango darbuotojų imunitetai ir privilegijos
8 straipsnis. Kitų organizacijų paskirtų darbuotojų statusas
9 straipsnis. Sąjungininkų vadavietės darbuotojų skaičius
10 straipsnis. Narių ir jų išlaikytinių atvykimas, išvykimas, darbas ir buvimas
11 straipsnis. Vyriausiosios vadavietės teisinis veiksnumas
12 straipsnis. Ieškiniai
13 straipsnis. Sąjungininkų vadavietėje įdarbinti civiliai darbuotojai
14 straipsnis. Techniniai ekspertai ir specialistai
15 straipsnis. Saugumo užtikrinimo pažymėjimai
16 straipsnis. Banko paslaugos ir valiuta
17 straipsnis. Fiskalinis imunitetas ir teisės
18 straipsnis. Aplinkos ir sveikatos apsauga ir saugos užtikrinimas
19 straipsnis. Visuomenės higiena
20 straipsnis. Narių ir jų išlaikytinių evakavimas
21 straipsnis. Susirašinėjimas ir bendravimas
22 straipsnis. Ryšiai
23 straipsnis. Viešosios tvarkos palaikymas patalpose ir už jų
24 straipsnis. Pajėgų apsauga ir saugumas
25 straipsnis. Ginklai
26 straipsnis. Eismo tvarka ir transporto priemonės
27 straipsnis. Vairuotojo pažymėjimai
28 straipsnis. Valstybinio numerio ženklai
29 straipsnis. Kariniai klubai, kelionių nuolaidos ir sporto paslaugos
30 straipsnis. Medicinos ir odontologo paslaugos
31 straipsnis. Švietimo paslaugos
32 straipsnis. Gerovės užtikrinimo paslaugos
33 straipsnis. Įgyvendinimas ir ginčų sprendimas
34 straipsnis. Trukmė ir nutraukimas

## PREAMBULĖ

*atsižvelgdamos į* 1949 m. balandžio 4 d. Vašingtone pasirašytą Šiaurės Atlanto sutartį;

*atsižvelgdamos į* 1951 m. birželio 19 d. Londone pasirašytą Šiaurės Atlanto sutarties Šalių susitarimą dėl jų karinių pajėgų statuso;

*atsižvelgdamos į* 1995 m. birželio 19 d. Briuselyje pasirašytą Šiaurės Atlanto sutarties valstybių ir programoje „Partnerystė taikos labui" dalyvaujančių kitų valstybių susitarimą dėl jų karinių pajėgų statuso ir bet kuriuos jo Lietuvos Respublikos teritorijoje galiojančius protokolus;

*atsižvelgdamos į* 1952 m. rugpjūčio 28 d. Paryžiuje pasirašytą Protokolą dėl tarptautinių karinių vadaviečių, įkurtų atsižvelgiant į Šiaurės Atlanto sutartį, statuso;

*pripažindamos* Šiaurės Atlanto Tarybos turimus įgaliojimus suformuoti ir išformuoti tarptautinį statusą turinčias NATO karines organizacijas;

*norėdamos* sudaryti papildomus susitarimus ir sutartis dėl NATO karinėms organizacijoms, kurioms pagal Paryžiaus protokolą suteiktas statusas Lietuvos Respublikos teritorijoje, priskirtų darbuotojų statuso, veiklos ir sąlygų nustatymo;

*atsižvelgdamos į* tai, kad NATO gali sudaryti kitus susitarimus su valstybėmis, kurios yra NATO partnerystės ir bendradarbiavimo programų dalyvės, siekdama sudaryti šių valstybių piliečiams galimybę vykdyti veiklą ar dirbti vienete, kuris būtų neatskiriama NATO vadovaujamų pajėgų dalis, ar NATO tarptautinėje karinėje vadavietėje.

*pripažindamos*, kad Šiaurės Atlanto Taryba gali priimti sprendimą sudaryti susitarimus su Jungtinėmis Tautomis, Europos Sąjunga ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis, vyriausybinėmis ar nevyriausybinėmis organizacijomis ir tarptautiniais tribunolais, kuriuose tokios organizacijos gali dalyvauti ar kitaip remti NATO infrastruktūrą, funkcijas ir veiksmus, kuriems suteiktas statusas pagal Paryžiaus protokolą ir šį Papildomą susitarimą;

*suprasdamos*, kad, įgyvendinant šio Susitarimo nuostatas ir siekiant įtraukti paramos reikalavimus, gali būti būtina sudaryti tolesnes įgyvendinimo sutartis,

Lietuvos Respublika – viena Šalis – ir Sąjungininkų pajėgų Europoje vyriausioji vadavietė ir Sąjungininkų pajėgų transformacijos vado vyriausioji vadavietė – kita Šalis – (toliau – Šalys), vadovaudamosi Protokolo dėl tarptautinių karinių vadaviečių, įsteigtų įgyvendinant Šiaurės Atlanto sutartį, statuso 16 straipsnio 2 dalimi,

*sudarė* šį Susitarimą:

**1 straipsnis**

**Apibrėžtys**

Šiame Susitarime, kuriuo papildomas Paryžiaus protokolas (toliau – Papildomas susitarimas), sąvoka:

1. „Susitarimas“ – 1951 m. birželio 19 d. Londone pasirašytas Šiaurės Atlanto sutarties Šalių susitarimas dėl jų karinių pajėgų statuso.

2. „Protokolas“ – 1952 m. rugpjūčio 28 d. Paryžiuje pasirašytas Protokolas dėl tarptautinių karinių vadaviečių, įsteigtų įgyvendinant Šiaurės Atlanto sutartį, statuso.

3. „PfP SOFA“ – 1995 m. birželio 19 d. Briuselyje pasirašytas Šiaurės Atlanto sutarties valstybių ir programoje „Partnerystė taikos labui“ dalyvaujančių kitų valstybių susitarimas dėl jų karinių pajėgų statuso, įskaitant 1995 m. birželio 19 d. šio Susitarimo papildomą protokolą, 1997 m. gruodžio 19 d. Vėlesnį papildomą protokolą ir bet kuriuos vėlesnius jo protokolus, kurie įsigalioja Lietuvos Respublikos teritorijoje.

4. „SHAPE“ – Sąjungininkų pajėgų Europoje vyriausioji vadavietė.

5. „SACEUR“ – Sąjungininkų pajėgų Europoje vyriausiasis vadas.

6. „HQ SACT“ – Sąjungininkų pajėgų transformacijos vado vyriausioji vadavietė.

7. „SACT“ – Sąjungininkų pajėgų transformacijos vadas.

8. „Vyriausioji vadavietė“ – atitinkamai ir kaip nustatyta Protokolo 1 straipsnyje SHAPE ar HQ SACT, taip pat bet kokia būsima vyriausioji vadavietė ar ją pakeičiančios organizacijos.

9. „Sąjungininkų vadavietė“ – pagal šį Papildomą susitarimą ir papildant Protokolo 1 straipsnį apima bet kurį NATO karinį organą, kuriam, remiantis Šiaurės Atlanto Tarybos sprendimu ir kaip nustatyta 1969 m. gegužės 19 d. Šiaurės Atlanto Tarybos sprendime dėl NATO karinių organų suformavimo ir reorganizavimo taikos metu tvarkos ir tarptautinio statuso bei tarptautinio finansavimo jiems suteikimo taisyklių (C-M (69)22), suteikiamas statusas pagal Protokolą ir vadovaujantis Protokolo 14 straipsniu.

10. „NATO partnerystės ir bendradarbiavimo programos“ – visos Šiaurės Atlanto Tarybos patvirtintos NATO partnerystės ir bendradarbiavimo iniciatyvos, neatsižvelgiant į tai, ar jos būtų pagrįstos geografiniu ar funkciniu ryšiu.

11. „Tarptautinės, nevyriausybinės organizacijos ir tarptautiniai tribunolai“ – tos organizacijos, kurios dalyvauja NATO veikloje, globojamos ar remiamos Lietuvos Respublikos teritorijoje esančios ar kitaip joje ar iš jos teritorijos veikiančios Sąjungininkų vadavietės, kai tam pritaria Šiaurės Atlanto Taryba ir atitinkama Sąjungininkų vadavietė apie tai tinkamai praneša Lietuvos Respublikai.

12. „Sąjungininkų vadavietės vadas“ – vyriausiasis atsakingas pareigūnas, karišKis ar civilis, kuris bet kuriuo metu paskiriamas ar yra įgaliotas atstovauti Sąjungininkų vadavietei.

13. „Nariai“ atitinka tokią reikšmę:

a) „Karinių pajėgų“ nariai, kaip apibrėžta Protokolo 3 straipsnio 1 dalies a punkte.

b) Susitarimo 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose apibrėžti darbuotojai, taip pat Sąjungininkų vadavietei priskirti darbuotojai, kuriems taikomas PfP SOFA ar PfP SOFA tolesnis papildomas protokolas, įskaitant Lietuvos Respublikos paramos vienetą (-us).

c) „Civilių komponento" nariai, papildant Protokolo 3 straipsnio 1 dalies b punkte apibrėžtus asmenis ir asmenis, kuriems taikomas PfP SOFA tolesnis papildomas protokolas, apima:

1) vienos iš Šiaurės Atlanto sutarties Šalių piliečius, priskirtus Sąjungininkų vadavietei ir atitinkančius vieną iš toliau pateiktų apibūdinimų:

i) įdarbintus vienos iš Šiaurės Atlanto sutarties Šalių arba

ii) priklausančius Šiaurės Atlanto Tarybos nustatytoms civilių darbuotojų kategorijoms ir dirbančius Sąjungininkų vadavietėje (tarptautiniai NATO civiliai).

2) PfP SOFA tolesnio papildomo protokolo Šalies įdarbintus tos Šalies piliečius ir juos įdarbinusios Šalies priskirtus Sąjungininkų vadavietei.

d) NATO partnerystės ir bendradarbiavimo programose dalyvaujančių valstybių darbuotojus, tiek karišKius, tiek civilius, kurie priskirti Sąjungininkų vadavietei, tačiau kurių valstybės nėra Susitarimo, Protokolo ar PfP SOFA Šalys.

14. „Išlaikytinis" – be Protokolo 3 straipsnio 1 dalies c punkte, Susitarimo I straipsnio 1 dalies c punkte apibrėžtų asmenų, ir asmenų, kuriems toks pat statusas suteiktas PfP SOFA susitarimu, apima šeimos narį ar bet kurį asmenį, kurį atitinkamai siunčiančioji valstybė ar Sąjungininkų vadavietė pripažįsta kaip bet kurio ankstesnėje 13 dalyje apibrėžto nario arba atitinkamai techninio eksperto ar specialisto išlaikytinį.

15. „Papildoma veikla" – pavaldūs organai, NATO ir ne NATO padaliniai, įskaitant laikinas vadavietes ar vienetus, nacionalinius ar tarptautinius paramos vienetus ir nacionalinius karinius atstovus bei ryšių palaikymo biurus, NATO civilines agentūras kartu su ryšių palaikymo komandomis ir karininkais.

## 2 straipsnis

## Bendrosios nuostatos

1. Lietuvos Respublika palengvina Susitarimo, Protokolo, PfP SOFA ir šio Papildomo susitarimo įgyvendinimą, įskaitant būtinų teisės aktų priėmimą ir įgyvendinimą, ir deda pastangas kuo aktyviau bendradarbiauti su Sąjungininkų vadavietėmis siekdama veiksmingo minėtų susitarimų įgyvendinimo.

2. Šio Papildomo susitarimo tikslas – palengvinti Sąjungininkų vadaviečių veiklą ir išsaugoti tokių vadaviečių ir jų narių vientisumą ir nepriklausomumą. Lietuvos Respublika suteikia nariams ir jų išlaikytiniams teises atsižvelgdama į NATO interesus ir remdama Sąjungininkų vadavietę, o ne siekdama asmeninės naudos tokiems nariams ir jų išlaikytiniams. Vyriausioji vadavietė ir Sąjungininkų vadavietė užtikrina tų teisių apsaugą.

3. Šiuo Papildomu susitarimu ketinama užtikrinti atitiktį Šiaurės Atlanto Tarybos priimtiems sprendimams, taip pat NATO teisės aktams ir politikai. Atsižvelgiant į tai, kas minėta pirmiau, suprantama, kad oficialūs veiksmai apima tiek veiksmus vykdant

Sąjungininkų vadavietės misiją ir užduotis, tiek veiksmus, atliekamus pagal nuostatas, kuriomis reglamentuojamos Sąjungininkų vadavietės neasignuotos lėšos.

4. Neatsižvelgiant į veiksmų pobūdį, suprantama, kad Lietuvos Respublika ar bet kuri jos centrinė ar vietos valdžios institucija negali pasipelnyti iš Sąjungininkų vadavietės atliekamų veiksmų ar iš jos nuosavybės.

5. Sąjungininkų vadavietei leidžiama turėti nuosavą vėliavą ir ją iškabinti kartu su NATO, NATO ir valstybių partnerių, NATO partnerystės ir bendradarbiavimo programose dalyvaujančių valstybių vėliavomis ir bet kurios kitos organizacijos vėliavomis, vadovaujantis tai vadavietei galiojančiomis taisyklėmis. Sąjungininkų vadavietė taip pat gali, laikydamasi vien tik NATO teisės aktų reikalavimų, susikurti savo emblemą ir oficialų antspaudą. Tokie Sąjungininkų vadavietės skiriamieji ženklai turi būti tinkamai apsaugoti pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus, o oficialus antspaudas, Sąjungininkų vadavietės prašymu, turi būti pripažintas atitinkamų Lietuvos Respublikos institucijų ir apie jį turi būti pranešta atitinkamoms valdžios institucijoms.

6. 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1, 2 ir 5 dalyse nustatyta tvarka netaikoma tokioms Sąjungininkų vadavietėms, kurios įsteigiamos dvišalių ar daugiašalių NATO ir (arba) valstybių partnerių tarpusavio susitarimų pagrindu ir nėra NATO vadovaujamos struktūros dalis, nebent tokiai Sąjungininkų vadavietei, vadovaujantis C-M (69)22, buvo suteiktas tarptautinis finansavimas; tokių Sąjungininkų vadaviečių finansavimas, administravimas ir buvimo vieta nustatomi atskiruose dalyvaujančių valstybių susitarimuose. Be to, 9 straipsnio 1, 2 ir 5 dalys taikomos tik tokioms Sąjungininkų vadavietėms, kurioms priskirti Šiaurės Atlanto Tarybos patvirtinti taikos meto darbuotojų etatai.

7. Sąjungininkų vadavietei priskirta ir tą vadavietę remianti papildoma veikla, jos darbuotojai, taip pat jų išlaikytiniai nepažeidžiant pagal šį Susitarimą suteikto statuso ar kitų remiantis šiuo Susitarimu ar kitaip sudarytų susitarimų taikymo, turi tokį pat statusą, kuris šio Papildomo susitarimo 5, 6, 10, 12 straipsniais ir 14–32 straipsniais suteikiamas Sąjungininkų vadavietei ir jos nariams bei jų išlaikytiniams nepažeidžiant Sąjungininkų vadavietės statuso.

## 3 straipsnis

## Nuolatinė Sąjungininkų vadavietės vieta ir jos pakeitimas

1. Nuolatinė Sąjungininkų vadavietės vieta Lietuvos Respublikos teritorijoje taikos metu nustatoma Lietuvos Respublikos ir atitinkamos Vyriausiosios vadavietės tarpusavio susitarimuose. Bet koks nuolatinės Sąjungininkų vadavietės vietos Lietuvos Respublikos teritorijoje pakeitimas taikos metu nustatomas Lietuvos Respublikos ir atitinkamos Vyriausiosios vadavietės tarpusavio derybomis.

2. Lietuvos Respublika kompensuoja su 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytais civiliais darbuotojais susijusias Sąjungininkų vadavietės išlaidas, į kurias tokie darbuotojai turi teisę pagal taikomus NATO ir Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus atitinkamai dėl prarasto darbo ar vietos pakeitimo, kuriuos lėmė vienašaliai Lietuvos Respublikos sprendimai uždaryti bet kurią remiantis šiuo Papildomu susitarimu įsteigtą Sąjungininkų vadavietę, sumažinti jos darbuotojų skaičių ar pakeisti jos buvimo vietą.

3. Jokia šio straipsnio nuostata negali būti aiškinama kaip tokia, kuria užkertamas kelias atitinkamai NATO institucijai ar reikalaujama iš jos priimti sprendimą dėl Sąjungininkų vadavietės perkėlimo išlaidų ir bet kokių tiesioginių su tuo susijusių išlaidų finansavimo.

**4 straipsnis**

**Įrenginiai**

1. Lietuvos Respublika, vadovaudamasi Susitarimo IX straipsnio 3 dalimi ir Protokolo 4 straipsniu ir veikdama Vyriausiosios vadavietės prašymu, imasi visų priemonių, reikalingų pasiūlyti tokią Sąjungininkų vadavietei naudotis būtiną infrastruktūrą – žemę, pastatus ir nejudamuosius įrenginius. Lietuvos Respublika parūpina Sąjungininkų vadavietei tokį turtą nemokamai ir neimdama už tai jokių rinkliavų, mokesčių ar nereikalaudama licencijų, kaip nustatyta šio Papildomo susitarimo 17 straipsnyje. Išsami informacija nustatoma atskirame, konkrečiai Sąjungininkų vadavietei skirtame susitarime.

2. Neatsižvelgiant į tai, kas minėta pirmiau, Sąjungininkų vadavietė turi teisę savarankiškai sudaryti sutartis dėl žemės, pastatų, įrenginių ir paslaugų, jei tik gauna Lietuvos Respublikos pritarimą dėl vietos ir sąlygų, kurios turi būti ne mažiau palankios nei Lietuvos kariuomenei suteiktos sąlygos. Sąjungininkų vadavietės prašymu Lietuvos Respublika užtikrina tokią pagalbą, kuri gali būti būtina, siekiant šią teisę įgyvendinti.

3. Atsižvelgiant į žemės, pastatų ir įrenginių naudojimą, Lietuvos Respublika nereikalauja jokių pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus būtinų leidimų. Jei negalima atsisakyti leidimų reikalavimų, Lietuvos Respublika paskiria nacionalinę instituciją, kuri veikia kaip vykdomasis atstovas, atsakingas už pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus būtinų leidimų turėjimą, šiuo atveju Sąjungininkų vadavietė padeda gauti leidimus skubiai pateikdama, kai jos to prašoma, visą atitinkamą informaciją, dokumentaciją ir techninius tyrimus. Iš Sąjungininkų vadavietės už tokius leidimus neimamas joks mokestis.

4. Sąjungininkų vadavietei, be papildomo pranešimo ar licencijų, leidžiama suteikti lengvatas koncesijos pagrindu teikiamoms paslaugoms, įskaitant, tačiau tuo neapsiribojant, kirpėjo, kosmetikos salono, skalbyklos ir sauso darbužių valymo, bankų ir kelionių užsakymo paslaugas, jos patalpose (toliau – kareivinės, infrastruktūra ir įstaigos), ir taip pat Sąjungininkų vadavietė gali, netaikant jai licencijų ar leidimų, tiesiogiai ar koncesijos pagrindais, atidaryti karines parduotuves, karines valgyklas ir kavines. Tačiau koncesijos pagrindais įsteigtos įmonės turi laikytis Lietuvos Respublikoje galiojančių licencijavimo ir leidimų išdavimo taisyklių.

5. Iš tarptautinių fondų įsigytam turtui ir turtui (kuris apima žemę, pastatus ir stacionarius įrenginius), kurį Sąjungininkų vadavietei naudotis nemokamai (išskyrus nominalų mokestį) parūpino Lietuvos Respublika, kai šis turtas daugiau nebereikalingas Sąjungininkų vadavietei, taikoma Protokolo 9 straipsnyje nustatyta tvarka.

**5 straipsnis**

**Patalpų neliečiamumas**

1. Sąjungininkų vadavietės patalpos neliečiamos. Bet kokiam Lietuvos Respublikos pareigūnų patekimui į tokias patalpas jiems siekiant atlikti savo tarnybines funkcijas būtinas Sąjungininkų vadavietės vado ar paskirtojo jo atstovo pritarimas.

2. Galimybė patekti į Sąjungininkų vadavietės patalpas, užimamas pavaldžių vienetų, NATO agentūrų, ne Lietuvos Respublikos nacionalinių vienetų, tarptautinių ar nevyriausybinių organizacijų, ir į Sąjungininkų vadavietės patalpas, kuriose įsikūrę tarptautiniai tribunolai, taip pat reglamentuojama šio Papildomo susitarimo nuostatomis. Kitos nei patekimo į patalpas sąlygos gali būti nustatytos dvišaliuose susitarimuose su Lietuvos Respublika.

3. Esant prašymui ir vadovaujantis Sąjungininkų vadavietės vado nustatyta tvarka, Lietuvos Respublikos darbo inspekcijos pareigūnams gali būti leista patekti tikrinimo tikslais ir pagrįstu laiku į Sąjungininkų vadavietės teritorijas, kuriose vadovaujantis šio Papildomo susitarimo 13 straipsnio 2 dalimi (vietinių darbuotojų statusą turintys civiliai pagal Susitarimo IX straipsnio 4 dalį) įdarbinti asmenys atlieka savo funkcijas.

4. Jokia šio straipsnio nuostata negali būti aiškinama kaip galinti paveikti archyvų ir kitų oficialių Sąjungininkų vadavietės dokumentų neliečiamumą ar Protokolo 13 straipsnyje nustatytą patikrinimo procedūrą. Ji taip pat nesuteikia Lietuvos Respublikos darbo inspekcijos pareigūnams teisės atlikti tikrinimą, susijusį su tarptautinių NATO civilių tarptautiniais paskyrimais ar įdarbinimu ar su kitaip Sąjungininkų vadavietės remiantis šio Papildomo susitarimo 32 straipsnio 1 dalimi pasamdytais jos veiklą vykdyti darbuotojais. Sąjungininkų vadavietė padeda šioms inspekcijoms atlikti savo pareigas. Šiame straipsnyje nurodytos patalpos tikrinamos tik gavus Sąjungininkų vadavietės vado sutikimą ir vadovaujantis taikomais saugumo susitarimais ir NATO saugumo teisės aktais.

**6 straipsnis**

**Sąjungininkų vadavietės imunitetas**

Protokolo 11 straipsnio 2 dalyje nustatytas imunitetas dėl konfiskavimo, arešto ar kitų poveikio priemonių suteikiamas be išimties bet kokiai Sąjungininkų vadavietei ar bet kuriam Sąjungininkų vadavietės vardu veikiančiam asmeniui priklausančiai ar jos valdomai infrastruktūrai, daiktams ar lėšoms. Ši nuostata netaikoma Lietuvos Respublikos vienetams, priskirtiems Sąjungininkų vadavietei Lietuvos Respublikos teritorijoje, jei nuosavybė, kuriai taikomos poveikio priemonės, priklauso Lietuvos Respublikai, nebent poveikio priemonės būtų taikomos Sąjungininkų vadavietei.

**7 straipsnis**

**Aukšto rango darbuotojų imunitetai ir privilegijos**

1. Generolams, vadovaujantiems karininkams (turintiems NATO OF-6 ir aukštesnius karinius laipsnius) ir Sąjungininkų vadavietės lygiavertės kategorijos civiliams tarnautojams dėl šių asmenų tarptautinių pareigų, ne atskiriems poreikiams patenkinti, bet siekiant užtikrinti

nepriklausomą jų funkcijų vykdymą, suteikiami tokie imunitetai ir privilegijos visam jų misijos laikotarpiui:

a) imunitetas visų teisinių veiksmų, arešto ar sulaikymo atžvilgiu Lietuvos Respublikoje;

b) visų jų turimų raštų ir oficialių dokumentų neliečiamumas;

c) su valiuta ar jos keitimu susijusios lengvatos, lygiavertės tokį patį statusą turintiems užsienio diplomatams suteikiamoms lengvatoms;

d) imunitetas ir su asmeniniu bagažu susijusios lengvatos, lygiavertės tokį patį statusą turintiems užsienio diplomatams suteikiamam imunitetui ir lengvatoms;

e) imunitetas Lietuvos Respublikos jurisdikcijos atžvilgiu, susijęs su šių asmenų jiems atliekant oficialias pareigas ir veikiant pagal savo įgaliojimus pasakytais žodžiais ir padarytais veiksmais, įskaitant jų parašytus žodžius.

2. Šiame straipsnyje „tarptautinės pareigos" reiškia Šiaurės Atlanto Tarybos sprendimu ar tarptautiniu susitarimu ar sutartimi nustatytas pareigas.

3. Pagal šiame straipsnyje nustatytas sąlygas ir, jei Sąjungininkų vadavietės vado karinis laipsnis yra žemesnis nei NATO OF-6 laipsnis arba atitinkama civilinė kategorija, pirmiau išvardytų rūšių imunitetai ir privilegijos taikomos vadui ir jo pavaduotojui. Kitoms darbuotojų, kurių laipsnis žemesnis nei NATO OF-6 ir atitinkama civilinė kategorija, pareigybėms šiame straipsnyje nustatytas statusas suteikiamas Vyriausiosios vadavietės prašymu.

4. Jei šiame straipsnyje nurodyti asmenys yra Lietuvos Respublikos piliečiai, jiems suteikiamas tik 1 dalies b ir e punktuose nurodytas imunitetas ir privilegijos.

5. Šiame straipsnyje nustatytas imunitetas pasibaigus tarnybai išlieka, atsižvelgiant į asmenų misijos trukmę.

6. Šiame straipsnyje nustatyti imunitetai ir privilegijos taip pat taikomi tiek generolams ir vadovaujantiems karininkams (turintiems NATO OF-6 ir aukštesnius karinius laipsnius), tiek ir lygiaverčių kategorijų bet kurios ne Lietuvos Respublikoje esančios Sąjungininkų vadavietės civiliams tarnautojams, kai jie eina oficialias pareigas Lietuvos Respublikoje.

7. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, vadovaudamasi su atitinkama Vyriausiąja vadaviete ar paskirtąja Sąjungininkų vadaviete sudarytais susitarimais, sudaro ir tvarko asmenų, kurie naudojasi visais pirmiau išvardytais imunitetais ir privilegijomis ar jų dalimi, einamąjį sąrašą. Sąjungininkų vadavietė bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos institucijomis siekdama palengvinti Lietuvos Respublikoje galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi ir neleisti piktnaudžiauti suteiktu imunitetu ir privilegijomis, suprantant, kad statusas suteikiamas ne dėl asmeninės jį gaunančių asmenų naudos, bet siekiant sudaryti jiems galimybę vykdyti savo funkcijas, susijusias su tolesniu Šiaurės Atlanto sutarties įgyvendinimu.

8. Lietuvos Respublikos prašymu atitinkamai SACEUR arba SACT gali atšaukti imunitetą visada, kai imunitetas galėtų pakenkti įprastai teisinio proceso eigai ir jei atšaukimu nepažeidžiami ACO (Sąjungininkų operacijų vado) ar ACT (Sąjungininkų transformacijos vado) interesai.

**8 straipsnis**

**Kitų organizacijų paskirtų darbuotojų statusas**

Išskyrus tuos atvejus, kai tarptautinių ar nevyriausybinių organizacijų arba tarptautinių tribunolų paskirtų darbuotojų statusas jau yra nustatytas pagal atskirus susitarimus ar sutartis, kurių viena iš šalių yra Lietuvos Respublika, šiame Papildomame susitarime numatytas Sąjungininkų vadavietės darbuotojų ir jų išlaikytinių statusas suteikiamas, Sąjungininkų vadavietei pranešus apie tai Lietuvos Respublikai, tiems darbuotojams, kurie paskirti dirbti Sąjungininkų vadavietėje ar vykdyti paramos jai veiklą, ir jų išlaikytiniams.

**9 straipsnis**

**Sąjungininkų vadavietės darbuotojų skaičius**

1. Taikos metu atitinkamai Vyriausiajai vadavietei leidžiama be Lietuvos Respublikos išankstinio pritarimo bet kuriais vienais metais padidinti kiekvienos Sąjungininkų vadavietės darbuotojų skaičių 10 proc. ir jį galima toliau didinti, jei Lietuvos Respublikai pranešama apie kiekvieną tokį padidinimą. Ši taisyklė netaikoma, kai padidinimas patvirtinamas Šiaurės Atlanto Tarybos priimtais sprendimais.

2. Planuojant ir rengiantis pratyboms bei NATO vadovaujamoms operacijoms ir jas vykdant, Sąjungininkų vadavietės gali padidinti leidžiamą darbuotojų skaičių daugiau nei 10 proc., palyginti su skaičiumi šio Papildomo susitarimo pasirašymo dieną (ar palyginti su esamu remiantis 1 dalimi padidintu skaičiumi).

3. Sąjungininkų vadavietė kasmet informuoja Lietuvos Respubliką apie faktinį vadavietės darbuotojų skaičių ir, siekdama palengvinti imuniteto ir teisių suteikimą, teikia atitinkamą informaciją apie narių ir jų išlaikytinių paskyrimą, įskaitant išlaikytinių buvimo Lietuvos Respublikoje laiko pratęsimą vadovaujantis šio Papildomo susitarimo 32 straipsniu. Siekiant palengvinti akreditacijos procesą, Sąjungininkų vadavietė informuoja Lietuvos Respubliką (Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją) apie kiekvieną pirmą kartą atvykusį Sąjungininkų vadavietės narį. Išsamią tvarką nustato Sąjungininkų vadavietė ir paskirtos Lietuvos Respublikos institucijos.

4. Jei Sąjungininkų vadavietė ar tos vadavietės vadovaujami vienetai rengia bet kurios rūšies mokymus ar pratybas, Lietuvos Respublika gali paprašyti Sąjungininkų vadavietės pateikti išankstinį pranešimą apie tokius veiksmus ir gauti Lietuvos Respublikos pritarimą jiems.

5. Papildoma veikla (kaip apibrėžta 1 straipsnio 15 dalyje), kuri nepriskiriama iki šio Papildomo susitarimo pasirašymo dienos įsteigtai ar paskelbtai įsteigta veiklai, nesteigiama be išankstinio atitinkamai Šiaurės Atlanto Tarybos ar Lietuvos Respublikos pritarimo.

**10 straipsnis**

**Narių ir jų išlaikytinių atvykimas, išvykimas, darbas ir buvimas**

1. Be to, kad yra taikomos Susitarimo III straipsnio 1 dalyje ir Protokolo 4 straipsnyje nustatytos išimtys nariams, kurie nėra Lietuvos Respublikos piliečiai ar nuolatiniai gyventojai, ir jų išlaikytiniams, nepažeidžiant Susitarimo III straipsnio 4 ir 5 dalyse ir Protokolo

4 straipsnio b ir c punktuose nustatytų teisių ir įsipareigojimų, jiems taip pat taikoma supaprastinta Lietuvos Respublikos su vizomis ir imigracija susijusi tvarka ir netaikomi Lietuvos Respublikoje galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimai dėl leidimų dirbti.

2. Lietuvos Respublika nariams, kurie nėra Lietuvos Respublikos piliečiai ar nuolatiniai gyventojai, leidžia užsiimti visa profesine veikla, jei ji susijusi su Sąjungininkų vadavietės veikla, nereikalaudama jokių nacionalinių ar vietos mokesčių, licencijų, įgaliojimų ar profesinės veiklos apmokestinimo, neatsižvelgiant į tai, kokiu valdžios lygmeniu – nacionaliniu ar žemesniu – tie reikalavimai būtų keliami. Lietuvos Respublika taip pat pripažįsta tokius išlaikytinių turimus įgaliojimus, jei jie dalyvauja oficialioje Sąjungininkų vadavietės veikloje.

3. Lietuvos Respublika įtraukia bet kurią jos teritorijoje esančią Sąjungininkų vadavietę į savo atstovybes Lietuvos Respublikoje turinčių tarptautinių organizacijų registrą ir, nepažeisdama Susitarimo III straipsnio ir Protokolo 5 straipsnio, visiems nariams, kurie nėra Lietuvos Respublikos piliečiai ar nuolatiniai gyventojai, ir jų išlaikytiniams prieš jiems atvykstant į Lietuvos Respublikos teritoriją išduoda tokius pat akreditacijos pažymėjimus, kaip atstovybes Lietuvos Respublikoje turinčioms tarptautinėms organizacijoms, visapusiškai pripažįstant, kad šia tvarka nesuteikiamas joks papildomas statusas ar teisės.

4. Narių, kurie nėra Lietuvos Respublikos piliečiai ar nuolatiniai gyventojai ir kurie kartu su savo išlaikytiniais yra Lietuvos Respublikoje dėl paramos Sąjungininkų vadavietei, buvimas yra siejamas vien tik su ta Sąjungininkų vadaviete. Atitinkamai jų buvimas yra laikinas ir jie nėra gyventojai, neatsižvelgiant į įsakymuose ar sutartyse nustatytą trukmę. Todėl Lietuvos Respublika jokiais atžvilgiais netaiko ir nevykdo tokiems nariams ar jų išlaikytiniams su sąvokomis „pilietis“ ir „nuolatinis gyventojas“ susijusių reikalavimų.

**11 straipsnis**

**Vyriausiosios vadavietės teisinis veiksnumas**

1. Vadovaujantis Protokolo 10 ir 11 straipsniais, Vyriausioji vadavietė turi teisinį subjektiškumą ir gali sudaryti sutartis, įsigyti, turėti nuosavybę ir ja disponuoti, netaikant reikalavimo Lietuvos Respublikoje sudaryti papildomus susitarimus, įskaitant reikalavimą būti įregistruota Juridinių asmenų registre.

2. Lietuvos Respublika pripažįsta, kad Sąjungininkų vadavietė gali atstovauti Vyriausiajai vadavietei ar kitaip naudotis įgaliojimu, visų pirma Vyriausiosios vadavietės vardu sudaryti sutartis ir įsigyti, turėti nuosavybę ar ja disponuoti, kai ji yra tam tinkamai įgaliota.

3. Lietuvos Respublika, Sąjungininkų vadavietės prašymu, veikia tokios vadavietės vardu atstovaudama jai teismo bylose, kurių šalis yra Sąjungininkų vadavietė. Sąjungininkų vadavietė padengia Lietuvos Respublikai tik Lietuvos Respublikos padarytas išlaidas, kurias Sąjungininkų vadavietė buvo iš anksto sutikusi padengti.

4. Suprantama, kad Sąjungininkų vadavietė, kuri įsteigiama dvišalių ar daugiašalių NATO ir (arba) valstybių partnerių tarpusavio susitarimų pagrindu, gali naudotis savo įgaliojimu veikti savo pačios vardu, kaip nustatyta Lietuvos Respublikoje galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose ir pagal jos įsteigimą bei kontrolę reglamentuojantį teisinį pagrindą, nepaveikdama Vyriausiosios vadavietės ar NATO statuso, teisių ar įsipareigojimų.

**12 straipsnis**

**Ieškiniai**

1. Atsižvelgiant į Susitarimo XV straipsnyje ir Protokolo 16 straipsnyje nustatytus apribojimus, taip pat deramai atsižvelgiant į pirmiau pateiktą 11 straipsnio 4 dalį, ieškiniai dėl nuosavybei ar asmenims padarytos žalos ar dėl asmenų sužalojimo Lietuvos Respublikoje, susiję su Sąjungininkų vadavietės veiksmais ar kitomis Lietuvos Respublikoje vykdomomis NATO operacijomis ar pratybomis ir suderinti su atitinkamomis Lietuvos Respublikos institucijomis, turi būti išnagrinėti ir išspręsti, vadovaujantis atitinkamai Susitarimo VIII straipsniu ir Protokolo 6 straipsniu.

2. Vyriausioji vadavietė turi teisę apsidrausti nuo atsakomybės, įskaitant su jos ar Sąjungininkų vadavietės nuosavybėje esančių tarnybinių transporto priemonių ir priekabų naudojimu susijusią atsakomybę, ir todėl jai netaikomi jokie privalomi draudimo reikalavimai.

3. Sąjungininkų vadavietės prašymu ieškinius, atsirandančius viešųjų pirkimų sutarčių pagrindu, nagrinėja ir sprendimus dėl jų priima Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos pagal taisykles, kuriomis reguliuojami viešieji pirkimai, jei tokioms sutartims taikomi Lietuvos Respublikoje galiojantys įstatymai ir kiti teisės aktai.

4. Lietuvos Respublika savo kompetentingoje institucijoje paskiria vieną ar daugiau kontaktinių asmenų ieškiniams nagrinėti.

**13 straipsnis**

**Sąjungininkų vadavietėje įdarbinti civiliai darbuotojai**

1. Sąjungininkų vadavietė gali sudaryti tiesiogines tarptautinių NATO civilių įdarbinimo sutartis:

a) Tokio įdarbinimo sąlygos reglamentuojamos vien tik taikomais NATO teisės aktais ir darbo sutartimi. Su tokiu įdarbinimu susiję ginčai sprendžiami vien tik vadovaujantis taikomais Šiaurės Atlanto Tarybos patvirtintais norminiais dokumentais. Teisė kreiptis į Lietuvos Respublikos teismus, tribunolus, agentūras ar panašias įstaigas nesuteikiama, ir, jei tarptautiniai NATO civiliai, siekdami išspręsti įdarbinimo ginčą, mėgintų pasinaudoti nacionaline administracine ar teismine įstaiga, Lietuvos Respublikos valdžios institucijos turi informuoti atitinkamą administracinę ar teisminę įstaigą apie tai, kad ginčas nepriklauso jos jurisdikcijai.

b) Vadovaujantis Protokolo 7 straipsnio 2 dalimi, tarptautiniai NATO civiliai atleidžiami nuo visų mokesčių, taip pat nuo visų į Lietuvos Respublikos socialinio draudimo ir pensijų fondus mokamų įnašų ir nuo mokesčių, išskaičiuojamų iš jiems einant tarptautinių NATO civilių pareigas mokamo darbo užmokesčio ir atlyginimo.

2. Sąjungininkų vadavietė gali įdarbinti darbuotojus, kurie apibrėžiami kaip vietinių darbuotojų statusą turintys civiliai pagal Susitarimo IX straipsnio 4 dalį tokiomis pat sąlygomis, kuriomis pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus įdarbina bet kuris darbdavys:

a) NATO teisės aktuose arba, kai tai susiję su paramos vienetais, siunčiančiosios valstybės teisės aktuose nustatomos pareigybių administravimo ir klasifikavimo sistemos, atsižvelgiant į bet kokias galiojančias dvišales ar daugiašales sutartis.

b) Sąjungininkų vadavietės ir darbuotojų, kurie įdarbinami ir apibrėžiami kaip vietinių darbuotojų statusą turintys civiliai pagal Susitarimo IX straipsnio 4 dalį, tarpusavio darbo ginčai sprendžiami, vadovaujantis atitinkamais NATO teisės aktais, tačiau, nepažeidžiant tokių darbuotojų teisės į Lietuvos Respublikoje galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytą teisinę apsaugą.

c) Sąjungininkų vadavietė laikosi pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus prisiimtų įsipareigojimų siekdama išskaičiuoti iš darbuotojų, kurie įdarbinami ir apibrėžiami kaip vietinių darbuotojų statusą turintys civiliai pagal Susitarimo IX straipsnio 4 dalį, darbo užmokesčio ir atlyginimo būtinus mokesčius. Kompetentingos Lietuvos Respublikos institucijos sudaro su Sąjungininkų vadaviete reikalingus susitarimus dėl minėtų finansinių įnašų surinkimo. Nacionaliniai paramos vienetai, tarptautinės, vyriausybinės, nevyriausybinės organizacijos ir tarptautiniai tribunolai patys atsakingi už savo susitarimus dėl darbuotojų, kurie įdarbinami ir apibrėžiami kaip vietinių darbuotojų statusą turintys civiliai pagal Susitarimo IX straipsnio 4 dalį.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse minimi Lietuvos Respublikos pilietybę turintys civiliai darbuotojai gali būti įpareigojami atlikti Lietuvos Respublikos privalomąją karo tarnybą. Lietuvos Respublika juos atleidžia nuo privalomosios karo tarnybos ir rezervo mokymų, mobilizacijos, atsargos karo prievolininkų šaukimo, civilinės gynybos pareigų ir panašios tarnybos Lietuvos Respublikai, jei jos to prašo Sąjungininkų vadavietė.

**14 straipsnis**

**Techniniai ekspertai ir specialistai**

1. Sąjungininkų vadavietė gali savarankiškai ir laikydamasi NATO teisės aktų įsigyti prekių ir paslaugų pagal komercines sutartis, arba individualiai, arba pagal su bendrovėmis ar tarpininku sudarytą sutartį, kad galėtų užsitikrinti specialias techninių ekspertų ir specialistų paslaugas.

2. Sutarties šalims, kurios suprantamos kaip bendrovės ir įmonės, netaikomi Lietuvos Respublikoje galiojantys su verslo licencijavimu ir registravimu susiję įstatymai ir kiti teisės aktai, jei tos bendrovės ir įmonės:

a) nėra Lietuvos bendrovės ir įmonės;

b) neturi Lietuvos Respublikoje buveinės;

c) teikia techninių ekspertų paslaugas ar atlieka kitas specialistų ir konsultantų funkcijas;

d) yra Lietuvos Respublikoje vien tik sutarties su Sąjungininkų vadaviete vykdymo ar paramos jai tikslais.

Darbuotojų įdarbinimo sąlygos, įsipareigojimai dėl pranešimo ir nepranešimo apie mokesčius ir socialines įmokas nustatomi, išskyrus toliau pateikiamas išimtis, vadovaujantis

Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais ir kitais teisės aktais, taip pat tarptautiniais susitarimais, jei taikoma.

3. Pagal sutartį dirbantiems darbuotojams, įdarbintiems sutarties šalies kaip apibrėžta šio straipsnio 2 dalyje arba pagal sutartį su Sąjungininkų vadaviete, kaip nurodyta 1 dalyje, sutarties trukmės laikotarpiui ir jei tokie pasamdyti darbuotojai yra Lietuvos Respublikoje vien tik tam, kad teiktų paslaugas Sąjungininkų vadavietei Lietuvos Respublikoje, išskyrus Lietuvos Respublikos piliečius ir nuolatinius Lietuvos Respublikos gyventojus, Lietuvos Respublika, atsižvelgdama į 17 straipsnyje nustatytus apribojimus ir siekdama paremti jų Sąjungininkų vadavietėje vykdomą misiją, suteikia tokį statusą:

a) galimybę naudotis supaprastinta su viza ir imigracija susijusia tvarka, kaip nustatyta Papildomo susitarimo 10 straipsnio 1 dalyje. Tai taip pat taikoma jų išlaikytiniams;

b) atleidimą nuo su darbo leidimais susijusių reikalavimų;

c) atleidimą nuo muitų ir mokesčių taikymo namų ūkio reikmenų importui, vadovaujantis 17 straipsniu;

d) šio Papildomo susitarimo 27 straipsnyje nurodytų vairuotojo pažymėjimų pripažinimą. Tai taip pat taikoma jų išlaikytiniams;

e) leidimą prisidėti prie Sąjungininkų vadavietės gerovės užtikrinimo veiklos ir joje dalyvauti. Tai vienodai taikoma ir jų išlaikytiniams;

f) galimybę naudotis švietimo paslaugomis pagal 31 straipsnį ir galimybę išlaikytiniams dalyvauti gerovės užtikrinimo veikloje pagal 32 straipsnį.

4. Pagal sutartį dirbantys darbuotojai neatleidžiami nuo pajamų, gautų jiems dirbant Sąjungininkų vadavietėje, mokesčio, remiantis šiuo Papildomu susitarimu. Atitinkamai tokių pajamų apmokestinimas nustatomas taikomais tarptautiniais susitarimais ir Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais bei kitais teisės aktais.

5. Taikant 4 dalį, Lietuvos Respublika nustato, ar pagal sutartį dirbantys darbuotojai ir jų išlaikytiniai laikomi laikinai gyvenančiais Lietuvos Respublikoje ar nuolatiniais Lietuvos Respublikos gyventojais.

6. Sąjungininkų vadavietė informuoja Lietuvos Respubliką apie sutarties šalis, pagal sutartį dirbančius darbuotojus ir jų išlaikytinius, kurie naudojasi minėtu statusu, ir apie tokių sutarčių nutraukimą, pagal sutartį dirbančių darbuotojų atleidimą ar Sąjungininkų vadavietės suteikto statuso atšaukimą.

**15 straipsnis**

**Saugumo užtikrinimo pažymėjimai**

Visi 13 straipsnyje nurodyti civiliai darbuotojai, taip pat 14 straipsnyje nurodyti techniniai ekspertai ir specialistai, neatsižvelgiant į jų pilietybę, vadovaujantis NATO teisės aktais ir politika, turi turėti NATO asmens patikimumo pažymėjimą. Lietuvos Respublika parūpina savo piliečiams šį NATO asmens patikimumo pažymėjimą.

**16 straipsnis**

**Banko paslaugos ir valiuta**

1. Sąjungininkų vadavietė, vadovaudamasi Susitarimo XIV straipsniu ir Protokolo 12 straipsniu, gali atidaryti ir turėti banko sąskaitas ir panašias sąskaitas, taip pat turėti ir valdyti sąskaitas kredito įstaigose bet kokia valiuta. Lietuvos Respublika užtikrina tokių sąskaitų neliečiamumą netaikant joms nei su Lietuvos Respublikos valiutos naudojimu susijusių teisinių nuostatų, nei ekstremaliosios situacijos aplinkybėmis banko ar kitokioms sąskaitoms taikomų priemonių, įstatymų ar kitų teisės aktų bei garantuoja lėšų sumą laikantis sąlygų, nustatytų Lietuvos Respublikoje galiojančiuose teisės aktuose. Taip pat Sąjungininkų vadavietė gali turėti visų rūšių pinigų ir valiutos, be jokių, su keitimu susijusių, apribojimų. Sąjungininkų vadavietei, kuriai vadovaujantis C-M (69)22 suteikiamas tarptautinis finansavimas, ir bet kokioms jos turimoms sąskaitoms dar taikoma NATO finansiniuose dokumentuose nustatyta tvarka, atitinkamo finansinio kontrolieriaus vadovavimas ir kontrolė ir Sąjungininkų vadavietei paskirto auditoriaus ir NATO Tarptautinės auditorių tarybos atliekami auditai.

2. Neturi būti taikoma jokių apribojimų narių ir jų išlaikytinių galimybei atidaryti ir turėti banko ir panašias sąskaitas Lietuvos Respublikoje. Nors paprastai asmeninėms narių ir jų išlaikytinių banko ir panašioms sąskaitoms taikomos atitinkamos tokių sąskaitų reglamentavimo taisyklės, tačiau nariams, kurie nėra Lietuvos Respublikos piliečiai ar nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, ir jų išlaikytiniams lėšų pervedimas į sąskaitas ir iš jų neribojamas įstatymais ir kitais teisės aktais, galiojančiais Lietuvos Respublikoje, tačiau neapsunkinant nusikalstamumo prevencijos ir ikiteisminių tyrimų. Lietuvos Respublika gali pareikalauti, kad siunčiančioji valstybė patvirtintų sumas ir su sąskaitomis susijusią informaciją.

**17 straipsnis**

**Fiskalinis imunitetas ir teisės**

1. Lietuvos Respublika negali gauti pajamų iš Sąjungininkų vadavietės veiklos ar iš jos nuosavybės. Remiantis Protokolo 8 straipsniu ir Susitarimo XI straipsniu, Sąjungininkų vadavietės oficialiai veiklai netaikomi jokie Lietuvos Respublikos mokesčiai, muitai, įmokos ir rinkliavos. Išsami informacija apie atleidimą nuo mokesčių mokėjimo pateikiama šiame straipsnyje ir ji gali būti dar išsamiau nustatyta abipusiuose susitarimuose. Atleidimas nuo mokesčių mokėjimo netaikomas Lietuvos Respublikos nacionalinės paramos vienetui, išskyrus šiame straipsnyje nustatytus atvejus, ir kai jis veikia Sąjungininkų vadavietės vardu ar kaip jos dalis.

2. Sąjungininkų vadavietei netaikomi muitai, mokesčiai, įmokos ir jokios su licencijomis ar leidimais susijusios rinkliavos, neatsižvelgiant į tai, kokiu lygmeniu jie būtų taikomi, visai jos veiklai, įskaitant, tačiau neapsiribojant:

a) bet kokių prekių (medžiagų, įrangos, išteklių ir atsargų, neatsižvelgiant į numatytą jų paskirtį) įvežimą į Lietuvos Respubliką ir pakartotinį išvežimą iš Lietuvos Respublikos, taip pat bet kokį kitą, pagal ne Lietuvos Respublikoje sudarytą sutartį įsigytą turtą ar paslaugas;

b) prekių, kito turto, taip pat paslaugų pirkimą Lietuvos Respublikoje, įskaitant Sąjungininkų vadavietės infrastruktūroje ir už jos ribų esančių, jos funkcijoms vykdyti naudojamų pastatų atnaujinimą ir statybą;

c) vadovaujantis b punktu Lietuvos Respublikoje įsigytų prekių, kito turto, taip pat paslaugų eksportą, Sąjungininkų vadavietės vykdomą iš Lietuvos Respublikos;

d) bet kokias iš oficialios Sąjungininkų vadavietės veiklos gautas pajamas ar pelną, kad ir kas tai būtų – įmokos, rinkliavos ar dovanos arba už vadavietės saugomas lėšas gautos palūkanos;

e) tarnybinių transporto priemonių ir priekabų pirkimą, turėjimą, registravimą ir naudojimąsi jomis, įskaitant naudojimąsi viešais keliais, tiltais, tuneliais, keltais ir panašia infrastruktūra;

f) išskyrus sumas, kurias sudaro vien tik mokesčiai už suteiktas paslaugas, Sąjungininkų vadavietė atleidžiama nuo muitų, mokesčių, įmokų ar rinkliavų, taikomų Lietuvos Respublikoje:

1) Sąjungininkų vadavietės turimų ar jos naudojamų vykdant oficialią veiklą orlaivių, laivų ar bet kokių kitų transporto priemonių ir priekabų degalams ir alyvai;

2) Sąjungininkų vadavietės naudojamose šildymo / šaldymo sistemose ar elektros energijos generatoriuose naudojamiems degalams ir alyvai;

3) naudojimuisi jūrų uostais, oro uostais ir aerodromais;

4) oficialioms Sąjungininkų vadavietės darbuotojų kelionėms perkamiems lėktuvų, traukinių ir keltų bilietams;

5) veiksmams, kurie reglamentuojami aplinkosaugos srities teisės aktais ir programomis, visų pirma turto pašalinimo iš apyvartos ir jo perdavimo veiksmams, taip pat infrastruktūros naudojimui;

6) radijo, televizijos ar kitų kariniais tikslais įsigytų telekomunikacijų įtaisų ir įrangos naudojimui ir eksploatavimui, įskaitant žyminius mokesčius bei licencijos mokesčius ir naudojimąsi dažnių spektru;

7) į Lietuvos Respubliką ir jos viduje per jos pašto tarnybas siunčiamam bei gaunamam paštui ir siuntoms, išskyrus pagal tarptautines sutartis taikomiems pašto mokesčiams;

8) Sąjungininkų vadavietės ar jai pervestoms lėšoms.

3. Šiame straipsnyje nustatytas atleidimas nuo mokesčių mokėjimo taip pat taikomas:

a) Lietuvos Respublikai įvežant prekes, kitą nuosavybę ir teikiant paslaugas, kai aiškiai veikiama NATO ar Sąjungininkų vadavietės vardu;

b) Sąjungininkų vadavietės ar jos vardu Lietuvos Respublikoje įsigytoms ar į ją įvežtoms prekėms ir kitai nuosavybei, taip pat paslaugoms, teikiamoms verslo subjektų, kurių paslaugas pagal verslo sandorį yra įsigijusi Sąjungininkų vadavietė;

c) su Sąjungininkų vadavietės gerovės užtikrinimo programomis susijusioms prekėms, ištekliams, kitai nuosavybei, taip pat paslaugoms, jei tokia veikla yra atitinkamai patvirtinta atsakingos Sąjungininkų vadavietės.

4. Protokolo 8 straipsnyje ir pirmiau pateiktuose punktuose nustatytas Sąjungininkų vadavietei taikomas atleidimas nuo mokesčių mokėjimo apima į Lietuvos Respubliką pagrįstais kiekiais įvežamas ir joje perkamas atsargas, įrangą, išteklius ir kitas prekes bei paslaugas, skirtas naudoti tokių atsargų, išteklių ar paslaugų pardavimo ar paskirstymo nariams ir jų išlaikytiniams tikslais įsteigtose kavinėse, karinėse parduotuvėse ir karinėse valgyklose.

a) Nepažeisdama siunčiančiųjų valstybių teisių pagal Susitarimo XI straipsnio 4 dalį kurti ir teikti panašios paskirties paslaugas, Sąjungininkų vadavietė gali tiesiogiai ar koncesijos būdu teikti tokias paslaugas:

1) kavinių, kurios suprantamos kaip maitinimo vieta, kurioje aptarnaujami šiame straipsnyje nurodyti asmenys;

2) karinių parduotuvių, kurios suprantamos kaip parduotuvės ar mainų vietos, kuriose yra galimybė teikti ir perparduoti neapmuitintas ir neapmokestinamas prekes bei paslaugas šiame straipsnyje nurodytiems privilegijuotiems nariams ir jų išlaikytiniams;

3) karinių valgyklų, kurios suprantamos kaip vietos, kuriose pateikiami lengvi patiekalai, gėrimai ir kuriose šiame straipsnyje nurodyti asmenys turi galimybę bendrauti tarpusavyje.

b) Sąjungininkų vadavietėms netaikomi už jų kavinėse, karinėse parduotuvėse ar karinėse valgyklose teikiamas paslaugas ar už kitą su gerove susijusią veiklą gauto pelno mokesčiai, neatsižvelgiant į tai, ar šios paslaugos teikiamos tiesiogiai ar koncesiniu būdu. Sąjungininkų vadavietės teisė į atleidimą nuo mokesčių mokėjimo netaikoma koncesininko uždirbtoms pajamoms ar pelnui, apie kuriuos koncesininkui pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus gali būti privaloma pranešti apmokestinimo tikslais.

c) Siekiant išvengti neįgyvendinamų administracinių reikalavimų taikymo, pripažįstama, kad visi asmenys, kuriems leidžiama patekti į Sąjungininkų vadavietės patalpas, įskaitant darbuotojus, kurie įdarbinami ir apibrėžiami kaip vietinių darbuotojų statusą turintys civiliai pagal Susitarimo IX straipsnio 4 dalį, visus pasamdytus darbuotojus ir lankytojus, neatsižvelgiant į jų tautybę, gali pirkti maistą ir gėrimus arba maistas ir gėrimai jiems gali būti patiekti valgyti ir gerti Sąjungininkų vadaviečių kavinėse ar karinėse valgyklose, taip pat jie gali ten pirkti Sąjungininkų vadavietės ir pratybų / renginio ženklais pažymėtus daiktus asmeninėms reikmėms.

d) Nariai ir jų išlaikytiniai turi teisę apsipirkti karinėse parduotuvėse.

e) Prekių pirkimui karinėse parduotuvėse, kavinėse ir karinėse valgyklose gali būti taikomi su amžiumi susiję apribojimai ar jos gali būti Sąjungininkų vadavietės nuožiūra arba pagal susitarimus su Lietuvos Respublika dalijamos kaip daviniai.

f) Kaip daviniai dalijamos prekės neparduodamos, nemainomos, nedovanojamos ir kitaip neperleidžiamos jokiam kitam asmeniui.

g) Atsižvelgiant į tam tikrus teisių apribojimus, susijusius su leidžiamu prekių kiekiu ir jų pardavimu ir jei Sąjungininkų vadavietė nėra įsteigusi Lietuvos Respublikoje savo karinių parduotuvių, karinių valgyklų ar kavinių, nariams ir jų išlaikytiniams leidžiama naudotis artimiausios Sąjungininkų vadavietės ar Lietuvos Respublikos teikiamomis paslaugomis. Taip pat nariai ir jų išlaikytiniai turi teisę naudotis tokiomis jų nacionalinių pajėgų paslaugomis, jei pastarosios su tuo sutinka ir laikantis tokių pat, kaip šiame straipsnyje nustatytos, sąlygų.

h) Siekiant Susitarimo XII ir XIII straipsniuose nustatytų kontrolės ir bendradarbiavimo tikslų, Lietuvos Respublikos muitinės ir mokesčių institucijoms jų prašymu suteikiama galimybė patekti į Sąjungininkų vadavietės patalpas, kuriose veikia karinės parduotuvės, karinės valgyklos ar kavinės arba kuriose yra laikomi karinėms parduotuvėms, karinėms valgykloms ar kavinėms priklausantys daiktai.

5. Privilegijuoti nariai. Sąjungininkų vadavietės nariai, išskyrus Lietuvos Respublikos deleguotus narius ar Sąjungininkų vadavietės įdarbintus Lietuvos Respublikos pilietybę turinčius asmenis ar asmenis, kurie yra nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, yra privilegijuoti nariai. Privilegijuoti nariai ir jų išlaikytiniai, be Protokolo 8 straipsnio 2 ir 3 dalyse, Susitarimo XI straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse ir pirmiau pateiktose šio straipsnio dalyse nustatytų teisių, turi toliau nurodytas teises, kurių tolesnis įgyvendinimas gali būti nustatytas abipusiuose susitarimuose:

a) Asmeniniai daiktai ir baldai.

1) Privilegijuoti nariai ir jų išlaikytiniai per vienus metus nuo jų atvykimo gali tokios tarnybos laikotarpiui nemokamai ir neapmokestinamai įsivežti asmeninės paskirties daiktus ir baldus. Bet kuriuo atveju ir bet kuriuo momentu privilegijuoti nariai ir jų išlaikytiniai gali, nemokamai ir neapmokestinamai įveždami, pakeisti prarastus ar sugadintus asmeninius daiktus ar baldus, kurie anksčiau buvo įvežti nemokamai ar neapmokestinamai. Tokie daiktai, įskaitant tarnybos NATO laikotarpiu įsigytus asmeninius daiktus, taip pat gali būti pakartotinai nemokamai ir neapmokestinamai išvežti.

2) Privilegijuoti nariai ir jų išlaikytiniai gali pirkti Lietuvos Respublikos vietinėje rinkoje savo kasdieniniams asmeniniams poreikiams namų ūkyje patenkinti skirtas prekes ir paslaugas. Tokiems pirkiniams taikomų Lietuvos Respublikoje muitų ir mokesčių turi būti arba atsisakyta, arba jie turi būti kompensuojami Lietuvos Respublikos nustatyta tvarka ir sąlygomis. Šios sąlygos bus panašios į sąlygas, kurios taikomos Lietuvos Respublikoje įsikūrusių diplomatinių atstovybių nariams.

b) Vadovaujantis Susitarimo XI straipsnio 6 dalyje nustatytais tikslais, privilegijuoti nariai savo tarnybos laikotarpiu gali, nemokėdami muitų ir mokesčių, įsivežti savo asmenines transporto priemones, neatsižvelgiant į jų tipą. Asmeninės transporto priemonės apima poilsiui ir stovyklavimui skirtus furgonus, gyvenamuosius automobilinius namelius, priekabas ir motociklus, taip pat pramoginius laivus. Tokie asmenys taip pat gali nemokėdami muitų ir mokesčių pirkti minėtas transporto priemones Lietuvos Respublikoje. Šiuo atveju gali būti įsigyjama viena transporto priemonė vienam namų ūkio nariui, pasiekusiam Lietuvos Respublikoje nustatytą vairavimo amžių. Sąjungininkų vadavietės vadui minėtas apribojimas netaikomas. Transporto priemonės gali būti pakeistos, vėliau be muitų ir mokesčių įsivežant į Lietuvos Respubliką ar perkant joje transporto priemones, jei jos buvo perleistos vadovaujantis toliau pateikta 9 dalimi.

c) Privilegijuoti nariai ir jų išlaikytiniai gali gauti, nemokėdami jokių muitų ir mokesčių, siuntinius iš siunčiančiosios valstybės per siunčiančiosios valstybės ar Sąjungininkų vadavietės ar Lietuvos Respublikos pašto sistemas, jei jų turinys skirtas asmeninėms reikmėms patenkinti. Sąlygos, kuriomis taikoma ši išimtis, yra tokios pat, kokios taikomos Lietuvos Respublikoje nereikšmingos vertės siuntiniams.

d) Privilegijuoti nariai atleidžiami nuo žyminių mokesčių ir licencijų mokesčių, taikomų bet kokiai asmeninei radijo, televizijos ar kitokiai telekomunikacijų įrangai, mokėjimo.

6. Visi nariai ir jų išlaikytiniai turi teisę nemokėdami jokių muitų ir mokesčių įsigyti pagrįstą variklių degalų ir alyvos kiekį, kuris išsamiai nustatomas Lietuvos Respublikos ir Vyriausiosios vadavietės tarpusavio susitarimuose.

7. Narių kilnojamasis turtas ir pajamos apmokestinami taip, kaip nustatyta Susitarimo X straipsnio 1 ir 2 dalyse ir Protokolo 7 straipsnyje, įskaitant, *inter alia,* atleidimą nuo kelių mokesčių bei rinkliavų Lietuvos Respublikoje mokėjimo tol, kol tokie nariai yra paskirti į Lietuvos Respublikoje esančią Sąjungininkų vadavietę.

8. Sąjungininkų vadavietė, be teisės išvežti ir pakartotinai išvežti ir nepažeidžiant Protokolo 9 straipsnio ir be Sąjungininkų vadavietės teisės perparduoti karinėms parduotuvėms, karinėms valgykloms ir kavinėms priklausančius daiktus, turi teisę perleisti įrangą, perteklių ir likučius. Pripažįstant tai, kad Lietuvos Respublika turi pirmumo teisę pirkti, daiktai gali būti perleisti ir kitais būdais, pavyzdžiui:

a) parduodant juos asmenims ar prekybos įmonėms, kurie turi atitinkamus leidimus prekiauti Lietuvos Respublikoje, jei atsižvelgiant į daiktų rinkos vertę jų perleidimo momentu sumokami Lietuvos Respublikoje taikomi mokesčiai ir muitai;

b) nemokant muitų ar mokesčių dėl sulaužymo, vagystės ar sugadinimo, jei Lietuvos Respublikos institucijos patvirtina nustatyta pašalinimo iš apyvartos forma, muitinės ar kitu atitinkamu dokumentu pašalinimo faktą ir aplinkybes;

c) dovanojant, kai nemokama muitai ir mokesčiai, įmonėms, labdaros organizacijoms ir panašioms organizacijoms, jei joms netaikomi Lietuvos Respublikos dovanų apmokestinimo reikalavimai.

9. Atsižvelgiant į 4 dalies f punkte pateiktus apribojimus (kaip davinius dalijamas prekes), narių ir jų išlaikytinių įsivežti ar įsigyti nemokant muitų, mokesčių, įmokų ir rinkliavų daiktai pagal šio straipsnio nuostatas Lietuvos Respublikoje negali būti perleidžiami juos parduodant, iškeičiant ar dovanojant, išskyrus tokius atvejus:

a) kai juos išsiveža ar pakartotinai išsiveža privilegijuotas narys;

b) kai tokias pat teises turintys nariai perleidžia juos vieni kitiems;

c) kai tai yra nedidelės vertės svetingumo dovanos;

d) kai dovanojama įmonėms, labdaros ir panašioms organizacijoms, jei toms įmonėms netaikomi Lietuvos Respublikos dovanų apmokestinimo reikalavimai;

e) kai daiktai sulaužomi, pavagiami ar sugadinami, jei faktai ir aplinkybės patvirtinamos Lietuvos Respublikos policijos įstaigų, nustatyta pašalinimo iš apyvartos forma, muitinės ar kitu atitinkamu dokumentu;

f) kai, atžvelgiant į daiktų rinkos vertę jų perleidimo momentu, sumokami būtini Lietuvos Respublikoje taikomi muitai ir (arba) mokesčiai.

10. Pirmiau nurodytos teisės suteikiamos Sąjungininkų vadavietei siekiant paremti jos misiją, ir nariai dėl to neįgyja jokių asmeninių teisių pagal šį Papildomą susitarimą.

Teisės suteikiamos pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus ir vadovaujant Sąjungininkų vadavietei, kuri:

a) imasi atitinkamų priemonių pagal savo kompetenciją siekdama prižiūrėti teisingą atleidimo nuo mokesčių ir muitų mokėjimo taisyklių ir tvarkos taikymą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui;

b) gali paprašyti Lietuvos Respublikos pagalbos dėl su bet kokiu piktnaudžiavimu susijusio teisinio persekiojimo;

c) reikalauja, kad visi nariai ir jų išlaikytiniai jiems atvykus į Sąjungininkų vadavietę pasirašytų pareiškimą, pripažindami šiame straipsnyje išdėstytus apribojimus;

d) remdamasi Susitarimo XII straipsnio 1 dalimi ir Protokolo 4 straipsniu, gali sudaryti su Lietuvos Respublika abipusius susitarimus dėl šiame straipsnyje aprašytų teisių apskaitos ir valdymo.

11. Siekiant patvirtinti Sąjungininkų vadavietės ir privilegijuotų narių ir jų išlaikytinių statusą pagal šį Papildomą susitarimą, atsižvelgiant į neapmokestinamiems ir neapmuitinamiems pirkimams vykdyti ES šalyse būtinas formas, Lietuvos Respublika paskiria instituciją, kuri patvirtina Sąjungininkų vadavietės ar per ją pateiktas formas.

12. Sąjungininkų vadavietė teikia paskirtai Lietuvos Respublikos institucijai šiuo Papildomu susitarimu nustatytas teises turinčių darbuotojų sąrašus. Siekiant tikslumo, tokie sąrašai paskirtajai institucijai teikiami kas mėnesį.

13. Vyriausiosios vadavietės prašymu Šalys pradeda konsultacijas, siekdamos nustatyti mokestines išimtis, kurių nebuvo Papildomo susitarimo pasirašymo momentu. Per šias konsultacijas bus siekiama mokestinių išimčių, atitinkančių nustatytas Susitarime.

14. Šio straipsnio nuostatomis nepakeičiama NATO infrastruktūros projektų ir pajėgumų plėtros programų įgyvendinimo finansavimo tvarka, jomis taip pat nesiekiama apriboti ar pakeisti tokių vienai valstybei ar tarptautinėms ir nevyriausybinėms organizacijoms ir tarptautiniams tribunolams Lietuvos Respublikos suteiktų teisių.

15. Jokia šio straipsnio nuostata neturi būti suprantama kaip nuostata, pagal kurią apribojama ar kitaip pažeidžiama Lietuvos Respublikai pagal Susitarimą, konkrečiai jo IX straipsnio 2 dalį, XI straipsnio 1 dalį ir XII straipsnio 2 dalį, nustatyta tvarka ir suteiktos teisės.

**18 straipsnis**

**Aplinkos ir sveikatos apsauga ir saugos užtikrinimas**

1. Nepažeidžiant Susitarimo II straipsnio ir pripažįstant šiame Papildomame susitarime nustatytas išimtis, Sąjungininkų vadavietei kaip minimalūs standartai taikomi Lietuvos Respublikoje galiojantys su aplinkos apsauga susiję įstatymai ir kiti teisės aktai taip, kaip jie būtų taikomi Lietuvos kariuomenei, taip pat ir visi susiję NATO standartizacijos susitarimai ir gairės.

2. Sąjungininkų vadavietė Lietuvos Respublikai padedant, kaip nustatyta toliau pateiktoje 6 dalyje, nagrinėja Sąjungininkų vadavietės veiklos atitiktį Lietuvos Respublikoje

galiojantiems aplinkosaugos srities įstatymams ir kitiems teisės aktams. Toks nagrinėjimas apima, tačiau tuo neapsiriboja, galimo poveikio aplinkai ir jo padarinių nustatymą ir įvertinimą, siekiant kuo labiau sumažinti galimą neigiamą poveikį aplinkai, o kai neigiamas poveikis neišvengiamas, imtis atitinkamų prevencinių ir taisomųjų veiksmų. Šiuo požiūriu ypatingas dėmesys turi būti sutelkiamas į su degalų, alyvos ir amunicijos saugojimu susijusią veiklą, taip pat dujų išmetimą, triukšmo lygį, mokymo ir pratybų teritorijas ir įvairių atliekų šalinimą.

3. Šaudmenys, sunkiasvoriai kroviniai ir pavojingos medžiagos turi būti vežami vadovaujantis Lietuvos kariuomenei taikomais standartais ir taisyklėmis ir tinkamai atsižvelgiant į Lietuvos Respublikoje galiojančius tarptautinius susitarimus, taip pat atitinkamus NATO standartizacijos susitarimus ir gaires.

4. Atsižvelgiant į Sąjungininkų vadavietės atliekamus statybos ir inžinerinius darbus, suinteresuota vadavietė laikosi bent jau aplinkosaugos, statybos ir inžinerinių standartų (apimančių sveikatos apsaugą ir saugos užtikrinimą), lygiaverčių Lietuvos kariuomenei taikomiems standartams, taisyklėms ir tvarkai. Nepažeidžiant su vietinės darbo jėgos įdarbinimu susijusių įsipareigojimų pagal Susitarimo IX straipsnio 4 dalį, Sąjungininkų vadavietė stengiasi kuo labiau laikytis Lietuvos Respublikoje galiojančių profesinės sveikatos ir darbo saugos taisyklių, o, jei tai teisiniu, veiklos požiūriu ir kitaip techniškai neįmanoma, Lietuvos Respublikos institucijos ir Sąjungininkų vadavietė nedelsdamos susitaria dėl kitų būdų norimai apsaugai pasiekti.

5. Kai pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus draudžiama įvežti tam tikras prekes, tokias prekes Sąjungininkų vadavietė gali įsivežti Lietuvos Respublikai pritarus. Sąjungininkų vadavietė ir Lietuvos Respublika susitaria dėl prekių, kurių įvežimui pagal šią nuostatą pritaria Lietuvos Respublika, kategorijų.

6. Atitinkamos Lietuvos Respublikos institucijos teikia pagalbą siekiant nustatyti Sąjungininkų vadavietės veiklos atitiktį Lietuvos Respublikoje galiojantiems aplinkosaugos srities įstatymams ir teisės aktams, tai pat rekomendacijas ir informaciją apie pirmiau minėtas taisykles, standartus ir kt. ir praneša Sąjungininkų vadavietei, jei Lietuvos Respublikos standartai yra griežtesni nei taikomose tarptautinėse konvencijose nustatyti standartai. Atitinkamos Lietuvos Respublikos institucijos pateikia Sąjungininkų vadavietei pirmiau minėtus Lietuvos Respublikos standartus anglų arba prancūzų kalbomis.

7. Su aplinkosauginiais muitais, mokesčiais, įmokomis ir rinkliavomis susiję klausimai sprendžiami taip, kaip nustatyta šio Papildomo susitarimo 17 straipsnyje.

**19 straipsnis**

**Visuomenės higiena**

1. Sąjungininkų vadavietė Lietuvos Respublikos padedama taiko Lietuvos Respublikoje galiojančius žmonių, gyvūnų ir augalų užkrečiamųjų ligų ir augalų kenkėjų prevencijos ir kontrolės įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. Lietuvos Respublika užtikrina priemones ir pagalbą ekstremaliosios situacijos, susijusios su vietinio, nacionalinio ar tarptautinio masto epideminių užkrečiamųjų ligų plitimu, atveju. Sąjungininkų vadavietė užtikrina galimybę patekti į jos objektus, vadovaudamasi šio Papildomo susitarimo 5 straipsniu.

3. Sąjungininkų vadavietė ir Lietuvos Respublikos institucijos skubiai praneša viena kitai apie bet kokios epideminės užkrečiamosios ligos protrūkį ar įtariamą protrūkį, perdavimą ir likvidavimą, taip pat apie priemones, kurių imtasi.

4. Jei Sąjungininkų vadavietė mano, kad būtina imtis sveikatos apsaugos priemonių jos reikmėms patenkinti jai suteiktuose objektuose ir patalpose, ji derina su tokiomis priemonėmis susijusius veiksmus su atitinkamomis Lietuvos Respublikos institucijomis.

5. Atitinkamos Lietuvos Respublikos institucijos pateikia Sąjungininkų vadavietei pirmiau minėtus Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus, taip pat visą susijusią informaciją anglų arba prancūzų kalba.

**20 straipsnis**

**Narių ir jų išlaikytinių evakavimas**

Pagal atskirus susitarimus su atitinkamomis siunčiančiosiomis valstybėmis, valstybėms, paskyrusioms į Sąjungininkų vadavietę savo narius, susidarius ekstremaliajai situacijai, suteikiama galimybė patekti į Lietuvos Respubliką, kad jos galėtų evakuoti savo paskirtus darbuotojus ir jų išlaikytinius. Lietuvos Respublika ir Sąjungininkų vadavietė derina atitinkamą tvarką, kad užtikrintų greitą narių ir jų išlaikytinių, kurių neevakuoja siunčiančioji valstybė, evakavimą.

**21 straipsnis**

**Susirašinėjimas ir bendravimas**

1. Oficialaus bendravimo ir susirašinėjimo tikslais Sąjungininkų vadavietei turi būti suteikta neribota prieiga prie Lietuvos Respublikoje veikiančių fiksuotojo, mobiliojo, taip pat palydovinio telefono ryšio sistemų, interneto paslaugų ir bet kokių kitų informacijos ir komunikacijos paslaugų, įskaitant antžeminio ir palydovinio radijo ir televizijos ryšio paslaugas, taip pat Lietuvos Respublikoje teikiamas pašto paslaugas, neatsižvelgiant į tai, ar paslauga yra vieša ir ar jos teikimas yra paslaugos teikėjo verslas.

2. Sąjungininkų vadavietei turi būti suteikta galimybė naudotis bent Lietuvos Respublikos karinėmis ryšio, kurjerių ir pašto paslaugomis tokiomis sąlygomis, kurios atitinka Lietuvos kariuomenei taikomas sąlygas.

3. Sąjungininkų vadavietė ir, vadovaujantis Šiaurės Atlanto Tarybos patvirtinta politika ir NATO standartizavimo susitarimu STANAG 2109 ir vėlesniais susitarimais, Šiaurės Atlanto sutarties Šalis, gali savo lėšomis įsteigti fiksuotojo, mobiliojo, taip pat palydovinio telefono ryšio sistemų, interneto paslaugas, pašto ir kurjerių paslaugas ir bet kokias kitas komunikacijos ir informacijos sistemų paslaugas ir jas teikti Lietuvos Respublikoje, patenkindama tarnybinius ir asmeninius Sąjungininkų vadavietės ir jos narių poreikius.

4. Sąjungininkų vadavietei leidžiama Lietuvos Respublikoje įsteigti, naudotis įslaptintais ir neįslaptintais tinklais, sistemomis ir saugaus užšifruoto ryšio priemonėmis ir vykdyti susijusią veiklą, taip pat vykdyti šių sistemų stebėseną saugumo ir kitais leidžiamais tikslais.

5. Kaip nustatyta Susitarimo XI straipsnio 3 dalyje, bet kokiam Sąjungininkų vadavietės paštui ar bendravimui, kurie žymimi kaip oficialūs ar yra kitaip pripažinti oficialiais, netaikomi jokie apribojimai, tikrinimai, cenzūra, užlaikymas ar kitokios Lietuvos Respublikos institucijų kontrolės priemonės, nebent Sąjungininkų vadavietė atsisakytų tokio imuniteto.

6. Sąjungininkų vadavietei suteikiama teisė siųsti ir gauti oficialią korespondenciją ir siuntas per kurjerį ar antspauduotuose paketuose ir tokiai korespondencijai bei siuntoms taikomas diplomatinių kurjerių ir siuntų imunitetas ir privilegijos.

7. Oficiali Sąjungininkų vadavietės atstovaujamos siunčiančiosios valstybės korespondencija ir siuntos gali būti siunčiamos nacionaliniais kanalais, kai tokie yra, nemokant jokių Lietuvos Respublikos rinkliavų ir netaikant jokių apribojimų, tikrinimų, cenzūros, užlaikymo ir kitokių Lietuvos Respublikoje taikomų kontrolės priemonių.

**22 straipsnis**

**Ryšiai**

1. Pagal vėlesnius susitarimus su atitinkamomis Lietuvos Respublikos institucijomis dėl vietovių ir su įranga susijusios techninės informacijos, Sąjungininkų vadavietė gali laikinai ar ne laikinai jai priklausančiose patalpose ar už jų ribų įvežti, įsteigti, turėti galimybę naudotis, eksploatuoti ir prižiūrėti tokią telekomunikacijų įrangą ir karines radijo stotis, kurios gali būti būtinos jos oficialiai veiklai.

2. Lietuvos Respublika įsipareigoja valdyti dažnių spektrą ir už tai atsako. Dažnius, kuriuos naudoja Sąjungininkų vadavietė, ir jų parametrus nustato Sąjungininkų vadavietė ir už dažnių spektro valdymą atsakingos Lietuvos Respublikos institucijos, vadovaudamosi atitinkamos NATO institucijos ir atitinkamos Lietuvos Respublikos institucijos nustatyta tvarka. NATO, vadovaudamasi Lietuvos Respublikoje galiojančia tvarka, nustato vadavietės radijo stočių šaukinius. Sąjungininkų vadavietė ir Lietuvos Respublika imasi visų būtinų priemonių, kad išvengtų žalingųjų trukdžių ir pašalintų jų daromą poveikį viena kitos ir civiliams teikiamoms telekomunikacijų paslaugoms bei elektros įrenginiams. Sąjungininkų vadavietė gali imtis būtinųjų apsaugos priemonių, kad saugumo ir pajėgų apsaugos tikslais apsaugotų Sąjungininkų vadavietės ryšius Lietuvos Respublikoje, kurios turi būti iš anksto suderintos su atitinkamomis Lietuvos Respublikos institucijomis.

3. Telekomunikacijų įranga ir karinės radijo stotys naudojamos vien tik tarnybiniais tikslais, vadovaujantis pirmiau pateikta dalimi.

4. Lietuvos Respublika netaiko Sąjungininkų vadavietei jokių dažnių spektro kainų.

5. Paraiškos dėl laidinio telefono ir telegrafo / duomenų sistemų bei schemų pateikiamos vadovaujantis atitinkamos NATO institucijos ir atitinkamos Lietuvos Respublikos institucijos nustatyta tvarka.

6. Su telekomunikacijų operatorių ir ryšių reguliavimo institucijų darbu ir paslaugomis susiję kriterijai, taisyklės ir tarifai turi būti ne mažiau palankūs nei atitinkami Lietuvos kariuomenei taikomi kriterijai, taisyklės ir tarifai.

7. Sąjungininkų vadavietė, įrengdama telekomunikacijų įrangą ir ja naudodamasi, taiko Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos patvirtintas nuostatas ir bet kurias kitas Lietuvos Respublikai privalomas tarptautines ar regionines su telekomunikacijomis susijusias taisykles, taip pat Lietuvos Respublikoje galiojančius su telekomunikacijomis susijusius įstatymus ir kitus teisės aktus. Ši nuostata netaikoma Sąjungininkų vadavietei tiek, kiek tokia taikymo išimtis suteikiama Lietuvos kariuomenei.

8. Visos Sąjungininkų vadavietės turi teisę siųsti ir gauti užšifruotus pranešimus bei duomenis.

**23 straipsnis**

**Viešosios tvarkos palaikymas patalpose ir už jų**

1. Vadovaujantis Susitarimo VII straipsnio 10 dalimi ir Protokolo 4 straipsnio b punktu, Sąjungininkų vadavietė turi teisę palaikyti viešąją tvarką bet kuriose savo patalpose. Sąjungininkų vadavietės apsaugos darbuotojai gali imtis atitinkamų priemonių, kad tokiose patalpose užtikrintų tvarką, discipliną ir saugumą. Lietuvos Respublika teikia pagalbą užtikrinant karo ir (arba) civilinės policijos reagavimą, kai to pageidauja Sąjungininkų vadavietės vadas ar paskirtasis atstovas.

2. Už policijos galių panaudojimą, kai įvykiai vyksta už Sąjungininkų vadavietės ribų, atsako Lietuvos Respublikos institucijos. Už Sąjungininkų vadavietės ribų Sąjungininkų vadavietės tarptautinių apsaugos darbuotojų paslaugomis naudojamasi tik Susitarime nustatytomis aplinkybėmis ir sąlygomis.

3. Pagal Susitarimo VII straipsnio 5 dalies b punktą ir Protokolo 4 straipsnį Sąjungininkų vadavietės vadas ar paskirtasis jo atstovas skubiai informuojami apie bet kurio nario ar jo išlaikytinio areštą ar sulaikymą.

4. Teismo orderiai, baudos kvitai ir kvietimai į teismą Sąjungininkų vadavietės nariams įteikiami per Sąjungininkų vadavietės, į kurią jie paskirti, vadą.

**24 straipsnis**

**Saugumas ir pajėgų apsauga**

1. Vadovaujantis NATO saugumo politika ir NATO pajėgų apsaugos politika, Lietuvos Respublika atsako už visus pajėgų apsaugos aspektus, įskaitant rizikos vertinimą, planavimą, užtikrinimą ir įgyvendinimą, pagal Lietuvos Respublikos lygiaverčiam vienetui (vadavietei, asmeniui, grupei ir t. t.) taikomus nacionalinius standartus tais atvejais, kai reikalinga:

a) Sąjungininkų vadavietės perimetro apsauga;

b) Sąjungininkų vadavietės už šios vadavietės patalpų ribų rengiamų susitikimų apsauga;

c) Sąjungininkų vadavietės teikiama labai svarbių asmenų, kurie arba dirba Sąjungininkų vadavietėje, arba joje lankosi, apsauga.

2. Lietuvos Respublika ir Sąjungininkų vadavietė keičiasi informacija, susijusia su pajėgų apsauga ir saugumu.

3. Sąjungininkų vadavietė nevykdo saugumo ar pajėgų apsaugos veiklos už Sąjungininkų vadavietės patalpų ribų, išskyrus atvejus, kai tai nustatyta susitarimuose su atitinkamomis Lietuvos Respublikos karinėmis institucijomis.

**25 straipsnis**

**Ginklai**

1. Remiantis Susitarimo VI straipsniu, Sąjungininkų vadavietė sudaro susitarimus su atitinkamomis Lietuvos Respublikos institucijomis dėl ginklų ir amunicijos vežimo ir saugojimo. Sąjungininkų vadavietė, laikydamasi tokių susitarimų, paskelbia, vadovaudamasi siunčiančiosios ir gaunančiosios valstybių taisyklėmis, su jos karinių ginklų bei amunicijos turėjimu, saugojimu ir transportavimu susijusius vidaus reikalavimus, siekdama užtikrinti, kad nė vienas Sąjungininkų vadavietės narys negalėtų turėti ar nešiotis ginklų, jei neturi tam leidimo.

2. Taikomi Lietuvos Respublikoje galiojančių įstatymų ir teisės aktų reikalavimai dėl asmeninės nuosavybės teise priklausančių ginklų ir amunicijos turėjimo, saugojimo, perleidimo ir nešiojimo.

**26 straipsnis**

**Eismo tvarka ir transporto priemonės**

1. Sąjungininkų vadavietės naudojamoms tarnybinėms motorinėms transporto priemonėms ir priekaboms ir jos narių bei jų išlaikytinių asmeninės nuosavybės teise naudojamoms transporto priemonėms, priekaboms ir pramoginiams laivams, neatsižvelgiant į jų tipą, taikomos Lietuvos Respublikoje galiojančios eismo taisyklės.

2. Nepažeidžiant pagal šio straipsnio 3 dalį pateiktų prašymų, Sąjungininkų vadavietės tarnybinėms motorinėms transporto priemonėms ir priekaboms, neatsižvelgiant į jų tipą, taikomos tokios pat Lietuvos Respublikoje galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tokių transporto priemonių ir priekabų gamyba, konstrukcija ir įranga, išimtys, kaip ir Lietuvos kariuomenei.

3. Jei Sąjungininkų vadavietė mano, jog tai reikalinga ir tinkamai atsižvelgdama į viešąjį saugumą ir viešąją tvarką bei aplinkos apsaugą, Lietuvos Respublika netaiko Sąjungininkų vadavietės tarnybinėms transporto priemonėms ir priekaboms Lietuvos Respublikoje galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, susijusių su tokių motorinių transporto priemonių ir priekabų gamyba, konstrukcija ir įranga.

4. Bet kokio tipo asmeninėms transporto priemonėms ir priekaboms, įvežtoms laikinai vadovaujantis Susitarimo XI straipsnio 6 dalimi ir Protokolo 8 straipsnio 3 dalimi, tokio įvežimo laikotarpiu taikomi tik būtinieji gamybos, konstrukcijos ir įrangos reikalavimai, kurie Lietuvos Respublikoje taikomi turistinėms transporto priemonėms ir priekaboms, kartu tinkamai atsižvelgiant į viešąjį saugumą ir viešąją tvarką.

5. Prireikus patvirtinti pirmiau išdėstytų visų tipų tarnybinių transporto priemonių ir priekabų atitiktį techniniams standartams, Sąjungininkų vadavietė gali naudotis tais techninės apžiūros centrais, kuriais naudojasi Lietuvos kariuomenė, ar įsteigti savo. Bet kuriuo atveju Lietuvos Respublika nemokamai suteikia Sąjungininkų vadavietei visus būtinus pagrindinius įrenginius ir suranda šios paslaugos teikėjus, taip pat išduoda reikalingą techninės apžiūros rezultatų kortelę (ataskaitą).

**27 straipsnis**

**Vairuotojo pažymėjimai**

1. Susitarimo IV straipsnio nuostatos taikomos ir visiems nariams bei jų išlaikytiniams, jei jie atitinka Lietuvos Respublikos reikalavimus dėl amžiaus vairuoti transporto priemonę. Šiuo atveju Lietuvos Respublika pripažįsta narių ir jų išlaikytinių vairuotojo pažymėjimus, išduotus jų siunčiančiosios valstybės, ir nereikalauja gauti lietuviško vairuotojo pažymėjimo. Lietuvos Respublikos prašymu suinteresuota Sąjungininkų vadavietė pateikia dokumentą, kuriuo patvirtinama, kad asmuo yra Sąjungininkų vadavietės narys ar jo išlaikytinis.

2. Lietuvos Respublikoje esantiems nariams ir jų išlaikytiniams, kurie atitinka Lietuvos Respublikoje galiojantį minimalaus amžiaus reikalavimą, leidžiama įgyti lietuvišką vairuotojo pažymėjimą, įgyvendinus atitinkamų Lietuvos Respublikoje galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.

3. Pagal vėlesnius susitarimus Lietuvos Respublika padeda Sąjungininkų vadavietei teikiant ir pripažįstant vairuotojų mokymo, egzaminavimo ir pažymėjimų išdavimo paslaugas Lietuvos Respublikoje.

**28 straipsnis**

**Valstybinio numerio ženklai**

1. Vadovaujantis šiuo Papildomu susitarimu nustatytomis sąlygomis, Lietuvos Respublika registruoja transporto priemones ir išduoda valstybinio numerio ženklus Sąjungininkų vadavietės tarnybinėms transporto priemonėms ir priekaboms ir narių bei jų išlaikytinių asmeninėms transporto priemonėms ir priekaboms, neatsižvelgiant į jų tipą.

2. Nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalies ar Susitarimo XI straipsnio nuostatų, Sąjungininkų vadavietė pagal tolesnius susitarimus su Lietuvos Respublika turi teisę registruoti savo tarnybines transporto priemones ir priekabas, neatsižvelgiant į jų tipą, tačiau deramai atsižvelgiant į tai, kad:

a) remiantis išsamiais susitarimais, informacija apie transporto priemonių registravimą yra įtraukiama į atitinkamą Lietuvos Respublikos registrą ir atitinkamai išduodami valstybinio numerio ženklai. Lietuvos Respublika palengvina registravimo procesą;

b) prireikus ir pagal prašymą Sąjungininkų vadavietė informuoja Lietuvos Respublikos muitinės ir kelių policijos pareigūnus apie visus su tarnybinės ir asmeninės paskirties transporto priemonių ir priekabų įvežimu, muitiniu įforminimu ir registravimu susijusius duomenis.

3. Tarnybinės transporto priemonės ir priekabos registruojamos ir valstybinio numerio ženklai joms išduodami nemokamai, o asmeninių transporto priemonių ir priekabų registravimo ir valstybinio numerio ženklų išdavimo paslaugos teikiamos pagal faktines išlaidas.

4. Jokia šio straipsnio nuostata neturi būti suprantama, kaip prieštaraujanti ar pažeidžianti pagal Protokolo 4, 8 ir 13 straipsnius Sąjungininkų vadavietei suteiktas teises ar Susitarimo XI straipsnį siunčiančiajai valstybei suteiktas teises laikinai įsivežti ir pakartotinai išvežti tarnybines transporto priemones laikantis Susitarime nustatytų sąlygų ir dokumentacijos reikalavimų.

**29 straipsnis**

**Kariniai klubai, kelionių nuolaidos ir sporto paslaugos**

Lietuvos Respublika suteikia nariams ir jų išlaikytiniams galimybę naudotis karinėmis poilsio paslaugomis ir klubais, kelionių nuolaidomis ir lengvatomis ir sporto paslaugomis tomis pat kainomis ir tarifais, kuriais jos teikiamos Lietuvos kariuomenės nariams ir jų išlaikytiniams.

**30 straipsnis**

**Medicinos ir odontologo paslaugos**

Vadovaujantis Susitarimo IX straipsnio 5 dalimi, Lietuvos Respublika leidžia nariams ir jų išlaikytiniams gauti asmens sveikatos ir odontologinės priežiūros, įskaitant stacionarinę asmens sveikatos priežiūrą, paslaugas Lietuvos Respublikos ir atitinkamai Sąjungininkų vadavietės arba siunčiančiosios valstybės nustatytomis ar sutartomis sąlygomis. Lietuvos Respublika imasi visų būtinų priemonių, siekdama užtikrinti, kad būtų nustatytos procedūrinės nuostatos, kuriomis užkertamas kelias delsti ar atsisakyti suteikti tokias paslaugas dėl tos priežasties, kad neturima Lietuvos Respublikos asmens ar identifikavimo kodo, registravimo ar kitokios priemonės, kuria paprastai Lietuvos Respublikos piliečiai įrodo savo statusą.

**31 straipsnis**

**Švietimo paslaugos**

1. Nariams ir jų išlaikytiniams suteikiama galimybė lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir mokytis bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ar aukštojoje mokykloje, įskaitant Lietuvos Respublikos institucijų teikiamą Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos mokymą, tokiomis pat sąlygomis ir mokant tokį pat atlyginimą už švietimo paslaugas, koks yra taikomas atitinkamiems Lietuvos Respublikos piliečiams.

2. Sąjungininkų vadavietei Lietuvos Respublikoje leidžiama steigti mokyklas pagal pagrindines sutartis ir Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. Šioms mokykloms mokymo lėšos gali būti skiriamos iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto tikslinių dotacijų priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programoms įgyvendinti. Finansinė ir kita pagalba skiriama tokiomis pat sąlygomis kaip ir Lietuvos Respublikoje veikiančioms nevalstybinėms mokykloms.

3. Lietuvos Respublika pripažįsta 2 dalyje nurodytų mokyklų suteikiamą išsilavinimą ir išduotus mokymosi pasiekimus įteisinančius dokumentus ir (ar) aukštojo mokslo diplomus pagal Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą tvarką. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytose mokyklose besimokantiems mokiniams suteikiama teisė pradėti mokytis, keisti mokyklą ar būti perkeliamiems į kitą mokyklą visoje Lietuvos Respublikos švietimo sistemoje, mokantis pagal bendrojo ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo studijų programas ir laikantis Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytos tvarkos.

**32 straipsnis**

**Gerovės užtikrinimo paslaugos**

1. Į Sąjungininkų vadavietės, vadovaujantis NATO teisės aktais, ir nacionalinių paramos vienetų parengtų gerovės užtikrinimo programų įgyvendinimą leidžiama įtraukti vadavietės narius ir jų išlaikytinius atlyginant jų turėtas išlaidas ir mokant honorarą. Toks įtraukimas nelaikomas įdarbinimu ir neatitinka įdarbinimo, ir tokiam dalyvavimui, neatsižvelgiant į taip dalyvaujančių asmenų pilietybę, netaikomi Lietuvos Respublikoje galiojantys su darbu, užimtumu, socialinėmis išmokomis susiję įstatymai ir kiti teisės aktai.

2. Jei narys, techninis ekspertas ar specialistas miršta ar išvažiuoja iš Lietuvos Respublikos visam laikui, tokio asmens išlaikytiniai ir toliau laikomi išlaikytiniais pagal šį Papildomą susitarimą ne ilgiau nei devyniasdešimt dienų (90) nuo nario mirties ar perkėlimo, jei jo išlaikytiniai yra Lietuvos Respublikoje. Sąjungininkų vadavietės prašymu Lietuvos Respublika palankiai svarsto galimybę pratęsti devyniasdešimties (90) dienų laikotarpį iki vienų (1) metų, siekdama leisti išlaikytiniams užbaigti mokslo metus ar dėl kitų neatidėliotinų aplinkybių, kurios nustatomos kiekvienu atveju atskirai. Ši dalis netaikoma tada, kai Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais ir kitais teisės aktais nustatomos palankesnės sąlygos.

3. Jei kyla su narių ar jų išlaikytinių švietimu ir socialinėmis paslaugomis Lietuvos Respublikoje susijusių klausimų nesant išankstinio jų siunčiančiosios valstybės prašymo, informuojama atitinkamai Nacionalinės paramos vienetas (-ai) ar Sąjungininkų vadavietė.

**33 straipsnis**

**Įgyvendinimas ir ginčų sprendimas**

1. Šalys susitaria imtis reikalingų priemonių, kad palengvintų šio Papildomo susitarimo nuostatų įgyvendinimą ir vykdymą.

2. Visi pranešimai, kuriais remiantis šiuo Papildomu susitarimu keičiamasi, ar pagal jį sudarytos sutartys rašomi ar sudaromi anglų ar prancūzų kalbomis, kurios pripažintos vienintelėmis oficialiomis NATO kalbomis.

3. Bet kokie su šio Papildomo susitarimo nuostatų vykdymu susiję Lietuvos Respublikos ir Sąjungininkų vadavietės ginčai ar klausimai sprendžiami Protokolo 15 straipsnyje nustatyta tvarka.

**34 straipsnis**

**Trukmė, keitimas ir nutraukimas**

1. Šalys praneša viena kitai raštu apie tai, kad įvykdytos visos jų šiam Papildomam susitarimui įsigalioti būtinos procedūros. Šis Papildomas susitarimas įsigalioja paskutinio pranešimo gavimo dieną. Tačiau jis laikinai taikomas nuo jo pasirašymo datos.

2. Šis Papildomas susitarimas lieka galioti neatsižvelgiant į tai, ar Sąjungininkų vadavietė nuolat yra Lietuvos Respublikos teritorijoje.

3. Šis Papildomas susitarimas gali būti keičiamas bet kuriuo momentu Šalių rašytiniu susitarimu. Kiekviena Šalis gali jį nutraukti praėjus dvejiems metams nuo jo įsigaliojimo, tačiau jis lieka galioti dvejus metus nuo dienos, kai viena Šalis gauna kitos Šalies pranešimą apie jo nutraukimą.

4. Neatsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, šis Papildomas susitarimas lieka galioti dvejus metus nuo datos, kai įsigalioja Lietuvos Respublikos sprendimas jį nutraukti ir nebūti saistomai šio Protokolo.

5. Nepažeidžiant Susitarimo XV straipsnio ir Protokolo 16 straipsnio ir laikantis šio straipsnio 6 dalies nuostatų, šis Papildomas susitarimas lieka galioti karo veiksmų, kuriems taikoma Šiaurės Atlanto sutartis, atveju. Tačiau tokių karo veiksmų atveju su Sąjungininkų vadavietės vieta ir darbuotojų skaičiumi susijusias nuostatas turi nedelsiant išnagrinėti Lietuvos Respublika ir atitinkama Vyriausioji vadavietė, kad būtų galima padaryti bet kokius pageidaujamus su šio Papildomo susitarimo taikymu susijusius pakeitimus. Be to, 3 straipsnio 2 dalis netaikoma perdislokavimui, kurį Lietuvos Respublika tokiomis aplinkybėmis nustato kaip būtiną.

6. Minėtu karo veiksmų atveju kiekviena Šalis turi teisę, praėjus 60 dienų nuo pranešimo išsiuntimo kitai Šaliai dienos, sustabdyti bet kurios šio Papildomo susitarimo nuostatos, išskyrus 33 straipsnio nuostatas, taikymą tiek, kiek tai gali būti būtina. Jei šia teise pasinaudojama, Šalys nedelsdamos tariasi viena su kita, siekdamos sudaryti sutartis dėl tinkamų nuostatų, kuriomis turi būti pakeistos nuostatos, kurių taikymas buvo sustabdytas.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Papildomą susitarimą.

Pasirašyta dviem egzemplioriais lietuvių ir anglų kalbomis. Visi tekstai yra autentiški. Kilus nesutarimų dėl aiškinimo, vadovaujamasi tekstu anglų kalba.

**Lietuvos Respublikos vardu**

Parašas _____ Data 2015.02.20

Laipsnis _____ Vardas, pavardė Juozas Olekas

Pareigos Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministras

**Sąjungininkų pajėgų Europoje vyriausiosios vadavietės vardu**

Parašas _____ Data 2015-02-26

Laipsnis General Vardas, pavardė Philip Breedlove

Pareigos SACEUR

**Sąjungininkų pajėgų transformacijos vado vyriausiosios vadavietės vardu**

Parašas _____ Data 2015-03-19

Laipsnis General Vardas, pavardė Jean-Paul Palomeros

Pareigos SACT